

Titulació	Tipus	Curs
Filosofia	OB	2

Professor/a de contacte

Nom : Alejandro Mumbrú Mora

Correu electrònic : alejandro.mumbru@uab.cat

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

No hi ha prerequisits.

Objectius

L'assignatura *Filosofia moderna* té com a objectiu introduir l'alumnat en els principals problemes epistemològics, metafísics i filosòfico-religiosos que articulen el pensament europeu dels segles XVII i inicis del XVIII. Aquest període es caracteritza per la progressiva consolidació d'una nova concepció de la racionalitat que transforma profundament la comprensió del coneixement, de la naturalesa i del lloc de l'ésser humà en el món.

A partir de l'estudi de René Descartes, l'assignatura analitza l'origen del projecte fundacional de la filosofia moderna, centrat en la recerca d'un criteri segur de certesa i en la justificació racional del coneixement. L'alumnat examinarà qüestions com la naturalesa de les idees, la relació entre ment i cos, el problema de l'escepticisme i la funció que exerceix Déu com a garantia de la veritat i de l'ordre racional del món.

L'assignatura aborda igualment la recepció de l'obra cartesiana. En aquest context, s'estudien les propostes metafísiques de Spinoza i Leibniz, especialment les seves concepcions de la substància, la causalitat, la llibertat i la relació entre Déu i la naturalesa. També es farà una presentació general d'aquelles corrents filosòfiques que replantegen la pregunta sobre l'origen, l'abast i els límits del saber humà prenent com a fonament l'experiència sensible (Locke, Berkeley i Hume). L'estudi de Margaret Cavendish contribueix a ampliar la comprensió de les alternatives crítiques als models filosòfics dominants del període.

En conjunt, l'assignatura proporciona les eines conceptuals necessàries per analitzar críticament les grans qüestions relatives a la naturalesa i límit del coneixement, l'estructura de la realitat i el significat filosòfic de la idea de Déu en la modernitat.

Resultats d'aprenentatge

- CM10 (Aplicar perspectives filosòfiques històriques a l'anàlisi de problemes actuals i valorar la historicitat del pensament humà.) Aplicar perspectives filosòfiques històriques a l'anàlisi de problemes actuals i valorar la historicitat del pensament humà.
- CM11 (Desenvolupar una comprensió integral i crítica del llegat filosòfic occidental, reconèixer-ne la rellevància per al pensament contemporani per tal d'atendre les omissions que han condicionat la configuració del seu cànon i fer valer aportacions històricament marginades.) Desenvolupar una

comprensió integral i crítica del llegat filosòfic occidental, reconèixer-ne la rellevància per al pensament contemporani per tal d'atendre les omissions que han condicionat la configuració del seu cànon i fer valer aportacions històricament marginades.

- CM12 (Elaborar un projecte relacionat amb la tradició filosòfica que fomenti el posicionament reflexiu, el diàleg racional i l'actitud crítica.) Elaborar un projecte relacionat amb la tradició filosòfica que fomenti el posicionament reflexiu, el diàleg racional i l'actitud crítica.
- KM11 (Explicar els principals sistemes filosòfics, corrents, autors i problemàtiques desenvolupades des de la filosofia antiga fins al segle XIX.) Explicar els principals sistemes filosòfics, corrents, autors i problemàtiques desenvolupades des de la filosofia antiga fins al segle XIX.
- KM12 (Identificar els conceptes fonamentals del pensament filosòfic en un període concret, com ara arkhé, substància, raó, fe, llibertat, il·lustració, esperit, entre d'altres.) Identificar els conceptes fonamentals del pensament filosòfic en un període concret, com ara arkhé, substància, raó, fe, llibertat, il·lustració, esperit, entre d'altres.
- KM13 (Distingir les continuïtats i ruptures entre les diferents etapes del desenvolupament històric de la filosofia occidental en virtut de l'elaboració conceptual que les caracteritza i les referències entre els textos treballats.) Distingir les continuïtats i ruptures entre les diferents etapes del desenvolupament històric de la filosofia occidental en virtut de l'elaboració conceptual que les caracteritza i les referències entre els textos treballats.
- KM44 (Fer servir criteris historiogràfics bàsics per situar doctrines filosòfiques en el seu context social, científic o religiós corresponent.) Fer servir criteris historiogràfics bàsics per situar doctrines filosòfiques en el seu context social, científic o religiós corresponent.
- SM11 (Relacionar idees filosòfiques amb altres sabers i expressions culturals del seu temps (ciència, art, religió, política).) Relacionar idees filosòfiques amb altres sabers i expressions culturals del seu temps (ciència, art, religió, política).
- SM12 (Analitzar textos filosòfics primaris de diferents èpoques amb rigor crític i interpretatiu.) Analitzar textos filosòfics primaris de diferents èpoques amb rigor crític i interpretatiu.
- SM13 (Contrastar diferents postures filosòfiques i identificar-ne els fonaments, tensions internes i projeccions històriques.) Contrastar diferents postures filosòfiques i identificar-ne els fonaments, tensions internes i projeccions històriques.

Continguts

1. Consideracions generals sobre la Modernitat
2. R. Descartes
3. El segle XVII i la recepció de l'obra cartesiana
4. B. Spinoza i G. Leibniz
5. Margaret Cavendish
6. Presentació general de l'empirisme

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Treballs individuals supervisats	30	1,2	
Classes a l'aula	50	2	
Treball individual autònom	50	2	

La metodologia docent combina l'exposició sistemàtica dels continguts per part del professor amb una dinàmica participativa orientada a l'anàlisi i la discussió crítica dels problemes filosòfics estudiats. Les sessions presencials alternen explicacions teòriques amb espais destinats a preguntes, comentaris i debats, amb la finalitat d'afavorir la comprensió dels conceptes fonamentals i estimular la reflexió autònoma de l'alumnat.

El treball personal de l'alumnat s'articula a partir dels materials proporcionats a classe i de la bibliografia bàsica i complementària recomanada, que permet aprofundir en els autors, textos i debats abordats durant el curs. Així mateix, es fomenta la lectura directa de fonts filosòfiques i el desenvolupament d'habilitats

d'interpretació i argumentació.

L'assignatura incorpora també mecanismes d'atenció personalitzada mitjançant tutories individuals o grupals, en les quals l'alumnat pot resoldre dubtes, rebre orientació acadèmica, ampliar referències bibliogràfiques i aprofundir en aquells aspectes del temari que resultin d'especial interès per a la seva formació.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè l'alumnat completi les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Activitat	25%	6	0,24	CM10, CM11, CM12, KM11, KM12, KM13, KM44, SM11, SM12, SM13
Examen final	45%	8	0,32	CM10, CM11, CM12, KM11, KM12, KM13, KM44, SM11, SM12, SM13
Examen parcial	30%	6	0,24	CM10, CM11, CM12, KM11, KM12, KM13, KM44, SM11, SM12, SM13

AVALUACIÓ CONTINUADA

L'avaluació de l'assignatura consistirà en la realització d'una activitat (25%), un examen parcial (30%) i un examen final (45%). El format de l'activitat i les dates dels exàmens s'indicaran a través del Campus Virtual a principi de curs.

No s'acceptarà cap activitat que no s'entregui en la data fixada. Qualsevol índex de plagi serà penalitzat amb un 0 en l'activitat presentada.

Per a poder presentar-se a l'examen de recuperació s'haurà d'haver estat avaluat d'un mínim de 2/3 parts de les proves avaluatives. Per participar al procés de recuperació l'alumne/a ha d'haver obtingut una qualificació mínima en la mitjana de l'assignatura d'almenys 3,5. L'examen de recuperació implica la totalitat del contingut presentat al llarg del curs. L'alumnat rebrà la qualificació de "No avaluable" sempre que no hagi participat en més de 1/3 parts de les activitats d'avaluació.

AVALUACIÓ ÚNICA

L'avaluació de l'assignatura consistirà en l'entrega d'una activitat (30%) i la realització de dos exercicis escrits (45 + 25%). El format de l'activitat i la data de l'examen s'indicaran a principi de curs.

No s'acceptarà cap activitat que no s'entregui en la data fixada. Qualsevol índex de plagi serà penalitzat amb un 0 en l'activitat presentada.

L'alumnat que opti per l'avaluació única haurà d'haver fet l'activitat prevista per poder optar a la recuperació.

La revisió de la qualificació final segueix el mateix procediment que per a l'avaluació continuada.

S'aplicarà el mateix criteri de no avaluable que per l'avaluació continuada.

S'aplicarà el mateix sistema de recuperació que per a l'avaluació continuada.

OBSERVACIONS

En el moment de realització de cada activitat avaluativa, el professor informará l'alumnat (Moodle) del procediment i la data de revisió de les qualificacions.

En cas que l'alumnat realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

En aquelles situacions en què, d'acord amb l'article 264 de la Normativa Acadèmica i amb la documentació acreditativa que les justifica, s'hagin de reprogramar les proves avaluatives previstes per al primer període avaluatiu, aquestes proves es reprogramaran i es realitzaran el mateix dia en què tingui lloc la prova avaluativa de l'assignatura corresponent al segon període avaluatiu o, si escau, durant el període de recuperació.

En el cas que la incidència afecti una prova del segon període avaluatiu, aquesta es reprogramarà per al dia previst per a la recuperació, sense que això afecti el procés de recuperació establert per l'assignatura.

En qualsevol cas, atenent les circumstàncies concurrents, la Coordinació de la titulació, d'acord amb la Coordinació de l'assignatura, podrà determinar una data alternativa si així ho considera oportú.

L'alumnat d'intercanvi que demani avançar un examen han de presentar al professor un document escrit de la seva universitat d'origen que justifiqui la seva sol·licitud.

ÚS DE IA

En aquesta assignatura, no es permet l'ús de tecnologies d'Intel·ligència Artificial (IA) en cap de les seves fases. Qualsevol treball que inclogui fragments generats amb IA serà considerat una falta d'honestedat acadèmica i pot comportar una penalització parcial o total en la nota de l'activitat, o sancions majors en casos de gravetat.

Bibliografia

BIBLIOGRAFIA

Fonts:

BERKELEY, George, *Tratado sobre los principios del conocimiento humano*, trad. C. Mellizo, Alianza editorial, Madrid, 1992.

--- : *Tres diálogos entre Hilas y Filonús*, trad. G. L. Sastre, Espasa Calpe, Madrid, 1996.

CAVENDISH, Margaret, *Philosophical Letters, or Modest Reflections Upon some Opinions in Natural Philosophy*, 1664 (disponible [en línia](#))

DESCARTES, René, *Regles per a la direcció de l'enginy*, trad. Salvi Turró, Barcelona, Edicions 62, 1998.

--- : *Discurs del mètode*, trad. Pere Lluís Font, Barcelona, Edicions 62, 1996.

---: *Meditacions metafísiques*, trad. Miquel Costa, Barcelona, Edicions 62, 2008.

--- : *Libertad y generosidad. Textos morales*, trad. i ed. Salvi Turró, ed. Proteus, 2010.

HOBBS, Thomas, *Leviatan. O la matèria, forma i poder d'una república eclesiàstica i civil*, trad. i ed. Josep Monserrat i Roger Castellanos, Barcelona, ed. Universitat de Barcelona, 2026.

HUME, David, *Investigación sobre el entendimiento humano*, ed. bilingüe, trad. V. Sanfélix y C. Ors, Madrid, ed. Istmo, 2004.

KANT, Immanuel, *Crítica de la razón pura*, trad. Miquel Montserrat i Salvi Turró, Barcelona, ed. Universitat de Barcelona, 2026.

LEIBNIZ, Gottfried Wilhelm, *Meditaciones sobre el conocimiento, la verdad y las ideas*, trad. Miguel Candel Sanmartín (versión hipertexto en <http://www.ub.es/telemac>)

--- : *Discurs de metafísica; Monadologia*, trad. Josep Olesti, Barcelona, Marbot ed., 2018.

--- : *Nous assaigs sobre l'enteniment humà*, trad. Josep Olesti, Barcelona, ed. 62, 1997.

LOCKE, John, *Ensayo sobre el entendimiento humano*, trad. Edmundo O'Gorman, FCE, México, 1999.

SPINOZA, Baruch, *Tratado de la reforma del entendimiento*, trad. Atilano Domínguez, Madrid, Alianza, 1988.

--- : *Ètica demostrada segons l'ordre geomètric*, trad. J. Olesti, Marbot ed., Barcelona, 2013.

Bibliografia secundària:

AA.VV., *Estudis cartesians*, Societat Catalana de Filosofia, Barcelonesa d'Edicions, Barcelona, 1996.

AYER, Alfred J., *Hume*, Madrid, Alianza Editorial, 1980.

BELAVAL, Yvon (dir.), *Historia de la filosofía*, Siglo XXI, Madrid, 1974. Vol. 6: Racionalismo, empirismo e Ilustración.

CASSIRER, Ernst, *El problema del conocimiento en la filosofía y en la ciencia modernas*, México, FCE, 1979 (vol. I y II).

COTTINGHAM, John (ed.), *The Cambridge companion to Descartes*. Cambridge, Cambridge University Press, 1992 (disponible en línea)

DELEUZE, Gilles, *Empirismo y subjetividad*, ed. Gedisa, 1981.

DUQUE, Félix, *Historia de la Filosofía moderna: la era de la crítica*, ed. Akal, 1998.

DUSSEL, Enrique, 1492. *El encubrimiento del otro. Hacia el origen del "mito de la modernidad"*, Plural editores, La Paz, 1994.

--- : *El primer debate filosófico de la Modernidad*, Clacso, 2020.

FOUCAULT, Michel, *Las palabras y las cosas. Una arqueología de las ciencias humanas*, ed. Siglo XXI, 1968.

GARRET, Don (ed.), *The Cambridge companion to Spinoza*. Cambridge, Cambridge University Press, 1996 (disponible en línea).

HAZARD, Paul, *La crisis de la conciencia europea*, Madrid, Alianza, 1983.

--- : *El pensamiento europeo en el siglo XVIII*, Madrid, Alianza, 1985.

HEIDEGGER, Martin, "La era de la técnica" i "La época de la imagen del mundo" (Die Zeit des Weltbildes) en *Caminos del bosque* (Holzwege), trad. Helena Cortés y Arturo Leyte, Madrid, Alianza, 1995.

JOLLEY, Nicholas (ed.), *The Cambridge companion to Leibniz*. Cambridge, Cambridge University Press, 1995 (disponible en línea).

MARTÍNEZ MARZOA, Felipe, *Historia de la filosofía*, Madrid, ed. Istmo, 1973 y 1994, (vol. II).

--- : *Cálculo y ser (Aproximación a Leibniz)*, Madrid, Visor, 1991.

MILLS, Charles W., *The Racial Contract*, Cornell University Press, 1997.

MORRIS, Charles, *Locke, Berkeley y Hume*, Oxford University Press, 1987.

TURRÓ, Salvi, *Descartes. Del hermetismo a la nueva ciencia*, Barcelona, ed. Anthropos, 1987.

--- : *Filosofia i Modernitat. La reconstrucció de l'ordre del món*, Barcelona, Edicions de la Universitat de Barcelona, 2016.

WALTERS, Lisa i SIEGFRIED, Brandie R., *Margaret Cavendish: An Interdisciplinary Perspective*, Cambridge, Cambridge University Press, 2022 (disponible en línia).

Materials en línia:

- <https://lolibat.cat>

- <http://www.philosophica.info/>

- <http://plato.stanford.edu>

- <http://frank.mtsu.edu/~rbombard/RB/spinoza.new.html> (Studia Spinoziana)

- www.leibniz.es

- <http://www.maths.tcd.ie/~dwilkins/Berkeley/>

- <http://www.davidhume.org>

Programari

Cap

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre.
A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través d'aquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Tipus de docència	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(TE) Teoria	1	Català	segon quadrimestre	matí-mixt
(PAUL) Pràctiques d'aula	1	Català	segon quadrimestre	matí-mixt